

Експертний висновок
до законопроекту згідно зі статтею 27
Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо розширення можливостей для трансформації освітньої мережі та відновлення прав учасників освітнього процесу» (реєстраційний № 3719-1 від 01.07.2020), суб'єкт законодавчої ініціативи – народні депутати України Королевська Н. Ю. та Солод Ю. В.

2. Завдання законопроекту

Законопроектом пропонується внесення змін до Закону України «Про повну загальну середню освіту», зокрема:

- встановлення посадового окладу педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії в розмірі трьох мінімальних заробітних плат;
- виключення норми щодо припинення безстрокового трудового договору з педагогічними працівниками державних і комунальних закладів загальної середньої освіти, які досягли пенсійного віку та яким виплачується пенсія за віком, та укладання трудових договорів строком від одного до трьох років;
- виключення норми щодо припинення з 2020 року набору учнів до 1 – 9 класів санаторних шкіл (санаторних шкіл-інтернатів);
- виключення норми щодо зміни типів санаторних шкіл (санаторних шкіл-інтернатів) на ліцеї з обов'язковим збереженням у їх складі пансіонів, які з 1 вересня 2024 року забезпечуватимуть здобуття виключно профільної середньої освіти.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів.

Реалізація законопроекту потребуватиме додаткових видатків державного та місцевих бюджетів.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Реалізація законопроекту потребуватиме додаткового бюджетного фінансування.

За орієнтовними розрахунками Міністерства фінансів України, на збільшення посадового окладу педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії до розміру трьох мінімальних заробітних плат у 2020 році необхідно додатково близько 279 млрд гривень.

Визначити обсяг додаткових видатків на здійснення набору учнів до 1 – 9 класів санаторних шкіл (санаторних шкіл-інтернатів) у плановому бюджетному періоді неможливо у зв'язку з відсутністю вихідних даних (щодо кількості дітей, які будуть здобувати освіту в санаторних школах (санаторних школах-інтернатах)).

Суб'єктом законодавчої ініціативи в порушення вимог статті 27 Бюджетного кодексу України не подано фінансово-економічного обґрунтування з відповідними розрахунками та пропозицій змін до

законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету.

Відповідно до пояснювальної записки до законопроекту його реалізація не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Прийняття проекту Закону України впливатиме на виконання закону про Державний бюджет України у поточному бюджетному періоді, оскільки набиратиме чинності з дня його опублікування.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Проект Закону України не узгоджується з положеннями Бюджетного кодексу України.

Відповідно до частини третьої статті 27 Бюджетного кодексу України закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету) і приймаються не пізніше 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку планового бюджетного періоду.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Щодо збільшення посадового окладу педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії до розміру трьох мінімальних заробітних плат

За орієнтовними розрахунками Міністерства фінансів України, реалізація цієї норми потребуватиме додаткових бюджетних коштів на 2020 рік в обсязі близько 279 млрд гривень.

Неінфляційні джерела покриття додаткових видатків на цей час відсутні.

Джерелами покриття додаткових видатків можуть бути лише зростаюча економіка, підвищення ефективності використання коштів або суттєве збільшення дефіциту державного бюджету.

За відсутності неборгових джерел фінансування дефіциту державного бюджету його збільшення призводить до зростання державного боргу, який і так на сьогодні є критично високим. У Державному бюджеті України на 2020 рік виплати за боргом становлять більше третини доходів.

Тому питання підвищення розмірів заробітної плати педагогічних працівників має вирішуватися комплексно для працівників усієї бюджетної сфери та з урахуванням фінансових можливостей державного та місцевих бюджетів.

Стосовно виключення норм щодо припинення безстрокових трудових договорів

Вважаємо, що у системі освіти мають відбуватись якісні зміни, зокрема, пов'язані з кадровим оновленням. Держава щороку витрачає значні кошти на підготовку вчителів у закладах вищої освіти, але молоді вчителі позбавлені стимулів роботи у школах. Ключовими причинами є порівняно низька оплата праці, її складність та відсутність годин навантаження на повну ставку. При цьому педагоги, які отримують пенсію за віком, забезпечені повним педагогічним навантаженням.

Так, за даними Державної служби статистики, в Україні до 30 років включно викладають у школах лише 14,1 % вчителів, від 55 до 60 років – 13,2 %, понад 60 років – 13,4 %, в деяких регіонах кількість педагогічних працівників пенсійного віку становить понад 30 % (Дніпропетровська, Полтавська, Київська області).

Отже, заключення строкових трудових договорів з педагогічними працівниками закладів загальної середньої освіти та керівниками, які досягли пенсійного віку та яким виплачується пенсія за віком, дасть поштовх до омолодження кадрового складу закладів загальної середньої освіти, а часткове вивільнення фонду оплати праці надасть можливість збільшити виплати молодим вчителям з невеликим стажем роботи.

Щодо подальшого функціонування санаторних шкіл

Відповідно до положень Бюджетного кодексу України (стаття 90) видатки на санаторні школи здійснюються з обласних бюджетів.

Крім того, відповідно до статті 103² Бюджетного кодексу України на оплату праці педагогічних працівників санаторних шкіл спрямовуються кошти освітньої субвенції.

Слід зазначити, що розрахунок обсягу освітньої субвенції здійснено на весь поточний рік відповідно до контингенту учнів станом на 05 вересня 2019 року.

За інформацією департаментів фінансів обласних державних адміністрацій, видатки на утримання санаторних шкіл також передбачені на весь поточний рік.

Отже, реалізація зазначеної норми у 2020 році додаткових видатків державного (освітньої субвенції) та місцевих бюджетів не потребуватиме.

Щодо продовження функціонування санаторних шкіл (санаторних шкіл-інтернатів) починаючи з 2021 року

У разі реалізації підпункту 8 пункту 3 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про повну загальну середню освіту» у чинній редакції обсяг коштів державного (освітньої субвенції) та місцевих бюджетів на санаторні школи (санаторні школи-інтернати) поступово зменшуватиметься у зв'язку з припиненням набору учнів до таких шкіл.

У разі виключення підпункту 8 пункту 3 Прикінцевих та перехідних положень із Закону України «Про повну загальну середню освіту» та продовження набору учнів до санаторних шкіл існуватиме необхідність врахування відповідних видатків у державному (освітньої субвенції) та

місцевих бюджетах на їх функціонування у зв'язку з неможливістю їх реорганізації чи перепрофілювання у ліцеї.

Ураховуючи викладене, проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо розширення можливостей для трансформації освітньої мережі та відновлення прав учасників освітнього процесу» не підтримується.

**Заступник Міністра
фінансів України**

Роман ЄРМОЛИЧЕВ